

Nr 87.

Ankom till riksdagens kansli den 13 april 1937 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående beredande av vidgade arbetsuppgifter för svenska konstnärer jämte en i ämnet väckt motion.

(2:a avd.)

I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1937/1938 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkten 63 av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1937) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition angående beredande av vidgade arbetsuppgifter för svenska konstnärer, som kunde varda riksdagen förelagd, för budgetåret 1937/1938 beräkna till konstrådet ett anslag av 9,000 kronor.

Sedermära har Kungl. Maj:t i propositionen nr 157, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 19 februari 1937, föreslagit riksdagen att till konstrådet för budgetåret 1937/1938 anvisa ett anslag av 9,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått en inom första kammaren av herr *I. Ekströmer* väckt motion (I: 231), vari hemställts, att riksdagen måtte uttala, att det föreslagna konstrådet måtte få följande sammansättning:

a) ordförande utsedd av Kungl. Maj:t i enlighet med kungl. propositionen,

b) nationalmuseichefen,

c) 1 representant för byggnadsstyrelsen utsedd av Kungl. Maj:t,

d) 2 konstnärer, därav 1 målare och 1 skulptör, utsedda av Kungl. Maj:t efter förslag av de institutioner, som framdeles kunna komma att bestämmas,

e) 1 »lekman» med intresse för bildande konst, utsedd av Kungl. Maj:t,

f) 1 ledamot utsedd, enligt propositionens förslag, av de enligt ovan av Kungl. Maj:t utsedda 6 ledamöterna.

Beträffande de av motionären till stöd för hans yrkande anförda skälen hänvisas till motionen.

Sedan Kungl. Maj:t den 21 februari 1936 bemyndigat departementschefen att tillkalla högst fem sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning och avgiva förslag i fråga om beredande av ökade arbetstillfällen för svenska konstnärer genom utsmyckning av offentliga byggnader och sakkunniga med stöd härav tillkallats, hava de sakkunniga med skrivelse den 1 december 1936 överlämnat betänkande och förslag angående beredande av vidgade arbetsuppgifter för svenska konstnärer (statens offentliga utredningar 1936: 50). I ärendet hava utlåtanden avgivits av ett flertal myndigheter och sammanslutningar.

De av *de sakkunniga* föreslagna åtgärderna kunna sammanfattas på följande sätt:

1. Vid planerandet av nybyggnader för statens räkning borde som regel särskilda kostnadsbelopp avses för konstnärlig utsmyckning. Dessa belopp borde i enlighet med vad som i direktiven för de sakkunnigas uppdrag ifrågasatts användas för förvärv av monumentalkonst samt konstalster av mera intim karaktär såsom mindre skulpturer, tavlor, etsningar, teckningar m. m.

2. Av lotterimedel borde skapas en fond, kallad Fonden för främjande av bildande konst. Avkastningen av denna fond samt under en följd av år även särskilda anslag av lotterimedel borde få tagas i anspråk för statliga och kommunala byggnaders samt offentliga öppna platser prydnad med konstverk. Även enskilda sammanslutningar med ideell verksamhet borde under vissa förutsättningar kunna tillerkännas bidrag av lotterimedel för konstnärliga ändamål.

3. S. k. tipsmedel borde disponeras för anskaffande av konst för idrottsanläggningar.

4. Ledningen av den statliga konstfrämjande verksamhet, som de sakkunniga sålunda förordat, borde anförtros ett för ändamålet inrättat organ, benämnt statens konstråd.

5. Slutligen hava de sakkunniga gjort vissa uttalanden av principiell innebörd beträffande nöjesskattemedlens användning samt statens bidrag till folkskoleväsendet.

Konstrådet skulle enligt de sakkunnigas förslag erhålla i stort sett följande uppgifter:

Vid nybyggnader för statens räkning, där konstnärlig utsmyckning kunde ifrågakomma, skulle konstrådet samråda med den myndighet, under vars regi byggnadsföretaget skulle utföras, byggherren, vid uppgörandet av den preliminära planen för utsmyckningen. Sedan anslag beviljats för ändamålet, skulle den definitiva planen utarbetas av byggherren och konstrådet i samråd. I de fall, då tävlingsförfarande skulle äga rum, skulle konstrådet

hava att föranstalta om tillsättande av tävlingsjuryn, att godkänna det av juryn uppgjorda programmet, samt att efter tävlingens avgörande i samråd med byggherren bestämma huruvida något tävlingsförslag skall komma till utförande. Konstrådet skulle därjämte vara representerat i juryn samt utse en representant att jämte byggherren övervaka utförandet av ett beslutat tävlingsförslag. I fall, då tävlingar icke anordnades, skulle det ankomma på konstrådet att verkställa inköp och beställningar.

Vid användandet av lotterimedel till konståndamål skulle enligt förslaget fördelningen av tillgängliga medel verkställas av konstrådet, som därjämte skulle hava att förvalta den tilltänkta fonden.

Vid begagnande slutligen av tipsmedel för konstnärlig utsmyckning av idrottsanläggningar skulle konstrådet hava att yttra sig över förekommande ansökningar, framlägga förslag i ämnet och i sinom tid utarbета plan för utsmyckningen ävensom tillhandahålla anslagna medel och handhava kontrollen över utförandet av den uppgjorda planen.

Beträffande konstrådets sammansättning hava de sakkunniga anført:

Konstrådet måste givetvis vara väl kvalificerat för sina uppgifter och följaktligen äga en ingående kännedom om landets konstliv. Det måste anses vara av synnerlig vikt, att konstrådet uppbures av förtroende från konstnärernas sida. De sakkunniga hade ingående dryftat frågan om den lämpligaste sammansättningen av konstrådet. Enligt de sakkunnigas mening borde konstrådet bestå av sju ledamöter, varav sex skulle tillsättas av Kungl. Maj:t och den sjunde väljas av de sålunda utsedde.

Ordföranden, som skulle utses av Kungl. Maj:t, borde vara en person med intresse för bildande konst och helst även hava förutsättningar att främja lösningen av de ekonomiska frågor, som berörde konstrådets verksamhetsområde. De övriga av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna borde utgöras av en representant för byggnadsstyrelsen (arkitekt) samt av två målare och två skulptörer. Akademien för de fria konsterna samt en representativ sammanslutning av konstnärer borde beredas tillfälle att vardera föreslå minst två målare och minst två skulptörer, lämpliga att vara ledamöter av rådet. Avgåves dylika förslag, hade Kungl. Maj:t att av de föreslagna personerna utse en målare och en skulptör för vardera förslagsställaren. En förutsättning för detta förslag vore givetvis, att det bildades en organisation av landets konstnärer, som utgjorde en ur kvalitativ synpunkt tillfredsställande representation och i sig inneslöte beaktansvärda riktningar inom konstlivet.

Den sjunde ledamöten, som borde utses av nyssnämnda av Kungl. Maj:t tillsatta ledamöter, borde vara en person, som, ehuru icke konstnär, gjort förtjänstfulla insatser i konstlivet. Nämnda ledamöter skulle härigenom få möjlighet att komplettera sig med en museiman, en konstkritiker eller annan lämplig person.

Departementschefen har för egen del anført:

»Det kan givetvis icke bliva fråga om att här till godkännande framlägga ett fullständigt program för ett planmässigt främjande av bildande konst. Min avsikt är endast att föreslå anvisande av medel till inrättande av ett konstråd med i huvudsak sådan uppgift, som de sakkunniga tänkt sig. För att erhålla en bakgrund till detta förslag läser det emellertid vara erforderligt att till betraktande upptaga vissa av de huvudsynpunkter, som kommit till uttryck i den föreliggande utredningen.

Det torde härvid ej vara nödvändigt att ånyo ingå på de skäl, som tala för åtgärder på förevarande område. I detta hänseende erinrar jag om vad jag enligt det ovanstående anförde till statsrådsprotokollet för den 21 februari 1936. Den uppfattning, för vilken jag i berörda sammanhang gjorde mig till tolk, har vunnit anslutning i de i ärendet avgivna yttrandena och torde icke behöva ytterligare utvecklas. Jag begränsar mig därför till att konstatera, att allmän enighet synes råda om att staten bör ingripa med åtgärder, som kunna bli till verksamt och varaktigt stöd för den bildande konsten och dess utövare.

Innan jag övergår till de sakkunnigas förslag till stödåtgärder, vill jag klarlägga min ståndpunkt till ett par spørsmål av principiell betydelse, som gälla räckvidden av dessa åtgärder.

Statskontoret har i sitt utlåtande över de sakkunnigas betänkande framhållit, att den ledande principen vid övervägandet av åtgärder på förevarande område måste vara, att stöd gäves åt konsten med hänsyn till dess betydelse för samhället och medborgarna, varav följde, att de verk, som borde komma ifråga för offentlig konstnärlig utsmyckning, icke på förhand finge begränsas till arbeten av *levande* svenska konstnärer. Detta äger givetvis sin riktighet, när det gäller statens konstfrämjande verksamhet, sedd i stort. De åtgärder, varom nu närmast är fråga, hava emellertid vid sidan av det av statskontoret understrukna syftet även ett annat, nämligen att, i överensstämmelse med den bildande konstens ställning såsom en ur samhällelig synpunkt viktig kulturfaktor, i görligaste mån bereda möjligheter till drägligare existensvillkor för dess utövare. I den mån de två syftena sammanfalla — och så synes i själva verket till stor del vara fallet — komma båda att främjas genom de föreslagna åtgärderna. Enligt min mening synes därför icke någon befogad invändning kunna resas mot att de ifrågasatta åtgärderna som regel förutsättas endast böra komma levande svenska konstnärer tillgodo. Vad beträffar egentlig, fast monumentalkonst, lämpad för nybyggnadsföretag, är det väl utan vidare klart, att i allmänhet endast verk av levande konstnärer kunna ifrågakomma. I detta sammanhang må även framhållas, att de föreslagna åtgärderna jämväl hava till ändamål att stimulera allmänhetens konstintresse och lust att för egen del inköpa konst. I den mån så sker, vidgas marknaden för all konst.

Det andra principiella spørsmål, jag här vill beröra, är frågan om och i vilken utsträckning *konsthantverket* må inbegripas i de stödåtgärder, varom här kan bli fråga. Givetvis skulle det föra för långt att utsträcka dessa till att avse även det mera industrimässigt bedrivna konsthantverket. Däremot anser jag, att för särskilda fall konsthantverket i mera inskränkt bemärkelse bör kunna bli delaktigt i de planerade stödåtgärderna. Gränsen mellan konst och konsthantverk är flytande. Helt naturligt kan icke materialets beskaffenhet få bli avgörande för en gränsdragning. Till konstverk i egentlig mening kan ofta räknas t. ex. ett träsnideri, en glas- eller keramikpjäs, en textilvara, en intarsia etc. Konstnärer tagas mer och mer i anspråk inom hemslöjd och konsthantverk, en tendens, väl värd att uppmuntra. Ett särskilt skäl för att icke utesluta konsthantverket synes mig även ligga i det förhållandet, att dess utövande i skilda former ofta är hänförbart till vissa provinsielement begränsade områden. Det bör enligt min mening kunna ifrågakomma, att, då det gäller konstnärlig utsmyckning av en offentlig byggnad inom en sådan landsända, konsthantverket får konkurrera med den egentliga s. k. bildande konsten om utsmyckningen.

Skolöverstyrelsen har i sitt utlåtande framhållit såsom en möjlighet, att ett förverkligande av de föreslagna åtgärderna skulle locka ett ökat antal unga människor att söka sin utkomst genom konstnärlig verksamhet, varigenom huvudsyftet med åtgärderna skulle äventyras. Jag bortser icke från möjligheten, kanske sannolikheten av att tillströmningen till konstnärssyrket, om det blir ekonomiskt mera givande än nu, kan komma att ökas. I den mån konsten själv därigenom skulle berikas, vore en sådan utveckling enligt min mening icke i och för sig att beteckna såsom betänkelig. Det blir emellertid en av konstrådets ansvarsfullaste uppgifter att tillse, att endast den goda konsten kommer i åtnjutande av den stimulans, som ökade statsbeställningar och statsinköp utan tvivel komma att innebära. Jag vill tillägga, att den stegring i allmänhetens intresse för konst, som kan förväntas bli en följd av ett ökat statligt stöd, torde komma att taga sig uttryck i en vidgad köplust beträffande konstalster.

De sakkunniga hava vid sina undersökningar rörande möjligheterna att bereda vidgade arbetsuppgifter för svenska konstnärer utgått ifrån, att våra offentliga byggnader och öppna platser i allmänhet borde i ökad utsträckning prydas med konstalster. Denna tanke, som anknyter till vad jag till ovannämnda statsrådsprotokoll yttrade, har ock enstämmigt understötts av de i ärendet hörda myndigheterna och korporationerna. Det torde icke kunna bestridas, att i allmänhet vid planerandet av offentliga byggnadsföretag ett alltför snävt utrymme beretts åt de rent estetiska synpunkterna. Naturliga sparsamhetsskäl hava gjort, att de anslagsbeviljande myndigheterna låtit byggnadens egentliga ändamål i alltför hög grad undantränga skönhetskravet. Det är klart, att även för framtiden de ekonomiska och praktiska intressena måste komma att spela en dominerande roll, men önskvärt synes vara, att de konstnärliga kraven få göra sig mera gällande och tillmätas större betydelse än hittills.

De sakkunniga hava tänkt sig tre olika huvudvägar för befrämjande av det här avsedda syftet. Den första och tillika den enda, som — bortsett från inrättande av ett konstråd — direkt kräver riksdagens medverkan, är det av de sakkunniga närmare utformade förslaget att vid beviljande av *anslag till statliga nybyggnadsföretag* regelmässigt i anslaget inbegripa ett icke alltför ringa belopp, i allmänhet icke understigande en procent av byggnadskostnaderna, till konstnärlig utsmyckning, givetvis under förutsättning, att sådan utsmyckning med hänsyn till byggnadens art och belägenhet lämpligen bör äga rum. Storleken av den del av byggnadskostnaderna, som avsåges för konstnärlig utsmyckning, har syns de sakkunniga icke böra generellt fastslås vid visst procenttal utan bestämmas från fall till fall.

Jag finner i likhet med de hörda myndigheterna och korporationerna starka skäl tala för att de sakkunnigas förslag på denna punkt förverkligas. Jag förutsätter, att de anslagsäskande myndigheterna vid framläggande av sina önskemål ifråga om byggnadsanslag tillbörligen beakta de möjligheter till konstnärlig utsmyckning, som i varje särskilt fall må förefinnas.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare utforma detaljerna i det föreslagna förfaringsättet vid planerande och utförande av konstnärlig utsmyckning av statliga nybyggnader. Jag håller i likhet med de sakkunniga före, att vid företag av större räckvidd bör anordnas ett tävlingsförfarande under ledning av en för ändamålet tillsatt jury.

Den andra huvudpunkten i de sakkunnigas förslag åsyftar ett ökat och mera planmässigt anvisande av *lotterimedel* för konstnärliga ändamål. Ett realiserande av detta förslag skulle otvivelaktigt främja de därmed avsedda syftena. Särskilt synes landsbygdens behov av god konst kunna på detta sätt bliva i ej ringa grad tillgodosett. Då emellertid frågan om ett statligt penninglotteri för närvarande är beroende på Kungl. Maj:ts prövning, torde det icke vara möjligt att nu närmare ingå på förevarande spörsmål. Vid prövningen av frågan om lotteriväsendets framtida anordning lär emellertid de sakkunnigas förslag på denna punkt böra beaktas.

Vad slutligen angår den föreslagna tredje huvudformen för statliga konstfrämjande åtgärder, användande av s. k. *tipsmedel* för konstnärlig utsmyckning av idrottsplatser, har de sakkunnigas förslag icke givit anledning till någon väsentligare erinran. Det lär få ankomma på Kungl. Maj:t att i varje särskilt fall efter vederbörandes hörande träffa avgörande rörande tipsmedels disposition för ifrågavarande ändamål.

Även om det sålunda ytterst kommer att bero på framtida avgöranden, huruvida och i vilken omfattning medel för konstfrämjande ändamål på nu antydda vägar komma att ställas till förfogande, lär det likväl vara berättigat att hysa förhoppningar om avsevärt tillmötesgående härutinnan från de anslagsbeviljande myndigheternas sida. En förutsättning härför synes dock vara, att möjligheter skapas för en planmässig och central ledning av den konstfrämjande verksamhet, som här avses. De sakkunniga hava med avseende härå föreslagit inrättandet av ett permanent *konstråd*.

Det har ifrågasatts, huruvida icke de uppgifter, som skulle ankomma på denna institution, lämpligen skulle kunna anförtros åt redan existerande statsmyndigheter, exempelvis byggnadsstyrelsen i samverkan med konstakademien och nationalmuseet. Även om en sådan anordning i åtskilliga fall, särskilt då det gäller konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader, skulle kunna tänkas vara tillfyllest, skulle anordningen dock enligt min mening redan på grund av mångfalden av de uppgifter, som i samband med de planerade konstfrämjande åtgärderna komma att kräva sin lösning, snart visa sig förenad med betydande olägenheter. Å andra sidan synas fördelarna med ett särskilt organ för ändamålet uppenbara. Enhetlighet och planmässighet skulle befrämmas. Genom sin sammansättning skulle konstrådet komma att stå i oavbruten och levande kontakt med de skapande konstnärerna, något som synes mig vara en förutsättning för att tillfredsställande resultat skola kunna ernås på förevarande område. Samtidigt skulle vinnas större smidighet och snabbhet vid ärendenas handläggning. Jag är sålunda för egen del övertygad om nödvändigheten av att skapa ett centralt organ av åsyftat slag. Kostnaderna för denna institution synas bliva jämförelsevis små.

Beträffande konstrådets befogenheter synes, när det gäller att slutligen bestämma om inköp av konstföremål eller utförande av fast utsmyckning för statliga byggnader, ett avgörande inflytande böra tillerkännas konstrådet och byggnadsstyrelsen samt i sista hand, i fall av meningsskiljaktigheter, Kungl. Maj:t. I övrigt synes mig vad de sakkunniga föreslagit i avseende å konstrådets arbetsuppgifter kunna i huvudsak godtagas, även om vissa skäl tala för de av statskontoret framförda betänkligheterna mot att låta konstrådet övertaga förvaltningen av fonden för främjande av bildande konst, därest en sådan kommer till stånd, samt mot att låta konstrådet få

fördelningen av tillgängliga lotterimedel om hand. Emellertid är jag icke nu beredd att taga definitiv ställning till dessa frågor, utan torde desamma få avgöras av Kungl. Maj:t i samband med prövningen av frågan, huruvida och i vad mån lotterimedel böra disponeras för ifrågavarande ändamål.

Såsom i det föregående antytts, hava vissa erinringar anförts mot de sakkunnigas förslag ifråga om konstrådets sammansättning. Dessa erinringar hava emellertid i allmänhet icke avsett antalet ledamöter i rådet, som föreslagits till sju. Även jag anser, att det ifrågasatta antalet ledamöter är lämpligt. Erinringarna hava huvudsakligen gällt proportionen mellan lekman- och konstnärrepresentanter i rådet samt proceduren för ledamöternas utväljande. Några mera vägande invändningar härutinnan mot de sakkunnigas förslag synas mig icke hava framkommit. Jag anser mig därför kunna i stort sett ansluta mig till detta förslag, dock vill jag tillfoga, att, då befogenheten att utse sex ledamöter skulle tillkomma Kungl. Maj:t, det synes vara i sin ordning, att Kungl. Maj:t icke är bunden av framställt förslag till ledamot utan må kunna, där så prövas lämpligt, fritt välja utom förslaget. De i samband härmed stående övriga detaljfrågorna läser Kungl. Maj:t i sinom tid böra taga under närmare omprövning. Den största vikten kommer under alla förhållanden att ligga på personvalet vid utseendet av konstrådets ledamöter. Det eftersträfvansvärda måste härvidlag vara, att rådets sammansättning blir sådan, att det åtnjuter fullt förtroende av såväl statsmakterna som de kvalificerade konstnärerna.

Rörande de för konstrådet och dess verksamhet i övrigt erforderliga närmare föreskrifterna torde Kungl. Maj:t böra framdeles fatta beslut. Därvid synes anledning föreligga att överväga frågan, huruvida icke åt konstrådet bör tillerkännas någon funktion i avseende å inlösen av levande svenska konstnärers arbeten för nationalmuseets räkning.

Vad därefter angår *konstnaderna för konstrådet*, hava de sakkunniga beräknat desamma till 9,000 kronor om året. Beräkningen vilar på förutsättningen, att ledamöterna och sekreteraren böra tillerkännas följande arvoden, nämligen ordföranden 1,000 kronor, envar av de övriga ledamöterna 500 kronor och sekreteraren 3,000 kronor, samt att konstrådet bör få disponera en summa av 2,000 kronor till expenser, resor och dagtraktamenten. Jag har icke funnit anledning till erinran mot denna beräkning. För nästkommande budgetår torde för konstrådet böra anvisas ett obetecknat anslag av 9,000 kronor. Jag förutsätter emellertid, att, sedan närmare erfarenhet vunnits rörande konstnaderna, frågan därom kan kräva förnyad prövning.

Vad de sakkunniga anfört angående nöjesskattemedlens användning anser jag mig icke böra i detta sammanhang närmare ingå på. Beträffande den av de sakkunniga berörda frågan om folkskolebyggnaders konstnärliga utsmyckning vill jag såsom min mening uttala, att en ändring av gällande statsbidragsbestämmelser, som möjliggjorde inräknande i bidragsunderlaget av kostnader för konstnärlig utsmyckning, även annan än fast sådan, sannolikt skulle visa sig utgöra ett särskilt verksamt medel att främja här avsedda syften. De sakkunniga hava emellertid icke ansett sig böra framställa något förslag härom. Vid sådant förhållande finner jag mig icke nu kunna ifrågasätta en ändring av statsbidragsgrunderna i denna riktning, men jag anser, att tanken härpå icke bör släppas utan efter ytterligare övervägande ånyo vid lämpligt tillfälle framdeles komma under omprövning. »

Mot vad departementschefen anfört rörande formerna för den konstfrämjande verksamhet, som även enligt utskottets mening bör komma till stånd, har utskottet intet att erinra. Lämpligt synes vara, att denna verksamhet, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, ställes under ledning av ett för ändamålet tillskapat organ, ett konstråd, med i huvudsak de befohgenheter, som i statsrådsprotokollet angivits.

Vad sammansättningen av konstrådet beträffar, innebär det ovanberörda, motionsvis framställda förslaget den avvikelsen från departementschefens förslag, att antalet i konstrådet ingående representanter för konstnärerna skulle sänkas från fyra till två och i stället i rådet ingå dels nationalmuseichefen som självskriven ledamot, dels ock en av Kungl. Maj:t utsedd lekman med intresse för bildande konst. I anledning härav vill utskottet framhålla önskvärdheten av att både de allmänna och de mer utpräglat konstnärliga intressena få en såvitt möjligt är allsidig och auktoritativ representation i konstrådet. Ur denna synpunkt synes den i statsrådsprotokollet angivna sammansättningen av konstrådet väl avvägd. Någon minskning av antalet företrädare för de utövande konstnärerna är icke tillrådlig. Att uttryckligen tillerkänna nationalmuseichefen ledamotskap synes icke vara erforderligt, då det torde få förutsättas, att Kungl. Maj:t — om så befinnes ändamålsenligt — icke lär underlåta att taga honom i anspråk såsom ledamot av konstrådet.

Mot detaljerna i Kungl. Maj:ts förslag i övrigt och mot kostnadsberäkningarna har utskottet intet att erinra.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å herr Ekströmers ovannämnda motion (I: 231), till *Konstrådet* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett anslag av 9,000 kronor.

Stockholm den 13 april 1937.

På statsutskottets vägnar:

PETRUS NILSSON.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 82.

Reservationer

- 1) av herrar *Strindlund* och *Svensson* i Grönvik;
 - 2) av herrar *Johansson* i Fredrikslund, *Svensson* i Kompersmåla, *Nilsson* i Landeryd, *Persson* i Falla och *Olsson* i Staxäng, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till herr Ekströmers motion (I: 231).
-